

N° 37 - C'HWEVRER 1973

« POBL VREIZ »

B.P. 713

35009 - ROAZON CEDEX

KOUMANANTOU

Boutin : 6 L

Skoazell : adaleg 15 L

K.R.P. 2746-79 ROAZON

POBL VREIZ

0,50

KELAOUENN UNVANIEZ DEMOKRATEL BREIZ

EUR BOBL NAHET, EUR VRO UTILIZET FORZ PENAOZ : EUR C'HOLONI EZ EO BREIZ

PENNAÐ-STUR

Ar votadegoù o tond hag atao ken fall an traou e Breiz.

Diêsterioù evid al labourerien-douar gand Europa ar c'hapitalisted : ar plan Vedel hag hini Mansholt, an uzinoù lêz, koulz re ar batroned eged ar re anvet « coopératives ». Abaoe eun nebeud bloavezhioù emañ niver ar plasou o tigriski buannoh, ma gendalho ar mod-se, heb dale ne vo mui den war ar mêz. Muioh mui e weler ar c'hapitalism estranjour, dreist oll hini Breiz-Veur, o kemer eul leh pouezusoh en uzinoù a ra war dro ar boued (Lu-Brun). Ne chanj ket an doare da ober : da genta vez grêt eur c'hontrad, goud-ze vez prenet eul lodenn hag evid echui vez kemeret ar marhad tamm ha tamm.

Evel atao, ne vez ket taolet kont pe vez strewet ar pinvidigezioù a zo dindan an douar e Breiz ; hag ar re-mañ zo niverus. Pindidig vije bet ar c'hreiz euz hor bro ma vije labouret he binvidigezioù (kaolin, mên-qlas, uranium).

Nahet vez da Vreiz eun digoradur war he brasa pinvidigez : ar mor. 0,1 %, setu ar pezh vez roet da porzioù-mor Breiz gand ar gouarnamant hag evid ar besketerezh emañ diê an traou ivez abalamour da gonkurañs broioù all Europa. Pemzeg kant pesketour, tro war dro da vorlenn Brest o doa chanjet micher ha kroget da ober war dro an istri ; kaset mad an dra ganto da benn he bremañ emeur o riskl distruja an dra-ze gand eun uzin petrol ne zigaso ket kalz labour, gwelloc'h vefe lavared eun uzinig.

Evid an implij ez a falloh an traou ivez : e 1972 tost da 20 000 den o deus goulennet labour e Breiz (pevar departamant). Breiz, tud dilabour red dezo mond kuit.

Ma z'eo red d'ar Vretoned mond kuit, ma vez distrujet ar yez hag ar c'hultur peogwir ne vezont ket kelennet, da lavared eo ma vez gwasket pobl Vreiz, ne vern ket d'ar renerien ma chom trêzennoù ha douarou evid ar soudarded.

An tourism evid an dud pinvidig hag an arme setu petra zo deuet da gemer muioh mui pouez e-pad pemzeg bloaz ar gaullism.

Eur bobl nahet eur vro utilizet forz penaoz, tud lakêt da vond kuit pe gwasket : eur c'holoni ez eo Breiz.

Dre faot ar gaullisted hag an tu dehou dre vraz eo ma za falloh

KUDENN VREIZ EUZ BREST D'AN NAONED

AODOU-AN-HANTERNOZ

DINAN : Domani Pleven, domani an Denez !

Drouk eo gant tud Dinan pa welont an uzinoù o klozañ an eil re war-lerc'h ar re all.

Setu tro ti You, un ti-konfeksion deut da Zinan e 1963 hag a implije 41 den d'ober sarioù ha bragoù evit ar merc'hed.

Dija, a-raok an hañv tremenet, 7 den o doa tañvaet blaz trenk an dilabour. Ar miz-mañ 32 zen all a vo kaset da bilat pavezioù Dinan.

Trist an dra, rak asuret oa al labour evit ur bloaz, n'eus nemet an diouer a arc'hant a vir ouzh an ti-se da dreñ en-dro ha padout da vat. Derc'hel soñj eus un dra : « Ur vro hep labour a zo ur vro graet ganti ! ».

DINAN : Doujañs d'hor gwirioù !

E Ti Fougeray, un den anvet Lionel Foucher, sekretour ur sindikad a zo bet kaset kuit. An dra-se na blij tamm d'al labourerien. E-kerz ur mêtting dalc'het d'an 11 a viz genver 200 sindikalour C.G.T. eus

korn-bro Dinan o deus goulennet doujañs da wirioù an dileuridi (= deleged) ha da frañchiz ar sindikadoù. Mont a raio an afer pelloc'h, da larout betek Lez-varn Dinan.

SANT-POTAN : Trec'hadenn labourerien ar SODIMAC.

E-sell kaout paeamant un trizekvet miz, d'an 11 a viz genver, labourerien ar SODIMAC a roe lañs d'ur grêv didermen. Da reiñ pouez d'o goulenn kentañ tra a reas al labourerien a voe chom war dachenn al labour hep terriñ tra na skeiñ den. D'ar 16 a viz genver sinet voe un akord ha pep hini a adkroge gant ar stern. Dre an akord-se holl dud an ti a zegemero e miz c'hwevrer ur prim o talvoud 30 % eus pae ar miz. Kreskiñ a raio ar prim-se pep bloaz betek fin 1975, ac'han neuze ar prim en devo tapet ment ha talvoudegezh un trizekvet miz « klok ».

LANUON : Ar sindikalour, ar patron hag ar barner.

D'an 19 a viz genver 1973 an Ao. Le

Grand, direktor e Ti Le Gac, Lanuon, a dremene dirak Lez-varn Gwengamp, tamallet dezhañ bezañ bet diset ouzh lezennoù kôd al labour.

Setu an afer ; d'an 9 a viz mae diwezhañ an Ao. Le Grand en doa kaset er-maez an Ao. Dupuis, un den a labour en ti abaoe bloavezhioù. An digarez roet ? : « abegoù ekonomikel ». Gaou hepken an digarez,

evit gwir, sellet fall oa ouzh an Ao. Dupuis abaoe m'en doa hemañ roet lañs d'ur gevrenn sindakadel e-sell votadegoù da zibab dileuridi (= deleged) ar personel.

Daoust d'an Ao. Le Grand bezañ lakaet e gaou e-pad ar prosez, ne gousto dezhañ nemet 500 lur a dell-gastiz !

PENN-AR-BED

GWELOUT A RA MAER GWAÏEN SKLAER E SITUASION AR C'HAP

E-pad emvod ar c'huzul-ker, maer Gwaïen n'eus diskouezet pegen fall ez ae

an traoù e kornvro ar c'hap. O welout ez eus bep bloaz nebeutoc'h ganedigezhioù ha nebeutoc'h tud o labourat er c'hap, ar maer n'eus lavaret e oa dav chanj an doare da welout displegadur Breizh rak ma gendalc'ho an traoù evel 'maint hiviz e teuo ar rannvro-se da vezan goullo tre 'vit pezh a sell ouzh an ekonomiezh.

DEPARTAMANT AN-NAONED

KOUERON : E ti Welbond, al labourerien a sell adarre ouzh o stad.

Bodet eo bet al labourerien goude an divizoù savet etre ar C.G.T. hag ar renerien. Kinnigoù all a zo bet aozet. An divizoù o deus troet en-dro ur c'hresk a 5 dre gant eus ar goprou e 1973, en-dro adpae ar vakansoù hag hini fin ar bloaz, en-dro adpae al labour graet, en-dro an amzer diskontet pa 'z eo klanv un den, en-dro palioù ar c'huzul-labouradeg hag all...

MAISON - SUR - SEVRE ha MONNIERES : Gwinerien kounnaret ha kontrolerien gwall-dapet.

Trawalc'h o deus bet ar winerien eus torr-penn burevioù ar stad a gemenne e oa difennet lakaat sukr e-barzh ar gwin ordinal, warlene. N'int ket a-enep e pep tra ar bloaz-mañ. An kontrolerien a glask hiziv lakaat al labourerien-douar da anzav o deus diskleriet nebeutoc'h a sukr eget ar pezh a zo bet. Droug a zo deut gant ar winerien. Setu perak 3 eus implijidi ar Stad a zo bet harzhet e Monnières, o faperioù lakaet en tan hag o gwetur goloet gant sukr ha beterebez. Pennoù bras ar burevioù o deus kemennet ne vo ket kontrol ken.

NAONED : Diskrog-labour e ti Laving-glaces evit lakaat ar batroned war evezh.

Ar renerien a nac'h diskutiñ kinnigoù ar C.F.D.T. war baeoù o vont diouzh 5 da 6 lur dre bep eur, daoust da galz a voda-dennou. Al labourerien war-dro 200 en Naoned hag ar c'hornad — muioc'h-mui drouk-laouen, o deus lakaet o soñj ehanañ o labour e-pad 24 eurvezh.

Harz-labour dic'hortozet e ti Hachette.

Evit reiñ muioc'h a bouez d'an divizoù evit ar goprou, ar sindikadoù o deus pedet al labourerien d'ober diskrogoù-labour ha chom hep ober eurioù er-maez eus ar re ordinal.

MOR-BIHAN

KIBEREN HAG AN INIZI

D'ar goañv ar vag treuz-mor Kiberen Houad-Edig a vez ranket dezhan meur a wech dont da Borzh-Haligwenn elec'h Kiberen, pa vez re fall an amzer. Meur a wech ivez, eo teñval pa 'zeo erru. Ya du an noz peogwir nen deus goulou ebet war ar c'hae !

Ul lamp a zo pep pemp metr war kaeoù ar porzh-plijadur, met ar « c'hourier » nen deus ket an droed debarkin aze !

Trouz e ti-moulerex Chantreau.

Tost an holl labourerien o deus kemeret perzh en un diskrog-labour e-pad un eurvezh evit kaout ur « prim » a 100 lur gant ar sizhunvezh eus an ehanou-goanv.

Emglev en uzin C.I.M.M. hep den lakaet er-maez.

Mont a ra « prim » fin ar bloaz diouzh 66 % en 1972, betek 82 % e 1973 ha 100 % e 1974. Gopr un den nevez-implijet a yelo betek 5,77 lur goude ur mizvezh-esae. Ha roet e vo 1000 lur evit ur mizvezh-labour adalek an eilvet miz. « Prim » evit an amzer fall a ya da 40 lur pep miz e plas 30 lur.

Harz-labour e tier evit familhoù ar maezioù.

Al labourerien ne fell ket dezho bezañ gwall-dapet gant kolloù-arc'hant an tier abalamour d'ar gouarnamant a zigresk e skoazell dezho pep bloaz. An dra-se a zigas dale evit reiñ ar goprou ha youl chom hep implijout tud all. Diskroget eo bet al labour e-pad un devezh d'an 22 a viz kerzu.

Diskrog-labour gant an diwallerien hag ar vicherourien e « Société nantaise d'H.L.M. ».

Skoazellet eo bet gant labourerien ar burevioù o deus ehanet e-pad un eurvezh. Abeg ar gounnar : nac'het eo bet reiñ un 13 vet miz d'an diwallerien daoust d'ar skouer roet gant tier all.

E ti Landrin, kounner o tont ivez.

Daoust d'an harz-labour d'ar 21 a viz kerzu, n'eus ket bet kejadenn c'hoazh etre ar renerien hag an dileuridi. Kaset eo bet ur c'haier-goulennou d'an 2 a viz genver ha kinniget eo bet un diviz araok dibenn ar c'hwec'h devezh a heul. Prest eo al labourerien da ziskouez ez eo ken kreñv o nerzh hag hini ar batroned.

Stourm e ti Blouin.

Harz-labour a zo bet d'an 19 a viz kerzu evit kaout ur c'hresk a 0,30 lur etre teir gwech. N'eus ket bet diskoulm en divizoù daoust d'an dale e-kichen ar goprou gounezet er « sevel-tier ».

En enez Edig, ez eo ken fall an traoù : pa zebark tûd ha marc'hadourezh war ar sav-mein (savet gant an Alemaned e-pad ar brezel diwerzhan !), ez eo ret diwall, pa c'hwec'h avel hanternoz pe avel reter, ma koazhefhe unan bennuk er mor !

A c'houde 30 vloaz eman Edig o c'hortoz ur porzh-mor dereat.

Siwazh ! ar miliardoù a vez dispignet evit porzhioù-plijadur evel re An Drinded, Porzh-Haligwenn... ha re 'rall a vo c'hoazh.

PENNAD-STUR

an traoù e Breiz. Renerien ar vro zo atao o servij ar re ne glaskont nemed gounid muioc'h hag ar mod-se emaint o lakaad Breiz da zond paoureh. Red eo deom stourm heb truez a-eneb d'an tu dehou, a-eneb d'e gomzou faos ; war ar poent-se keit sur eo et ar maout gand Messmer e Proviñs diskouezet en deus e oa prest da brometi forz petra, prometi n'eo ket diës, med n'en deus ket lavared eur ger euz kudenn Vreiz. Falloh emañ c'hoaz ar stad gand ar re ya da glask mouezioù e ano ar gouarnamant ar bloavezh-mañ eged e 1962 rag neuze, bodet e Pondi, e oant o toui difenn al lezenn-programm evid Breiz.

Taolom er miz ar gaullisted peogwir evito ar pezh a gont da genta eo gounid ar muian, ar c'hapitalism hag an imperialism. Veaj Pompidou e Djibouti n'eus diskouezet penaoz ne oa ket prest ar Frañs da lezel he c'holoniou diweza da goueza, evel ma wash ar poblou. Ar c'holonialism-se zo heñvel ouz an imperialism amerikanat med hemañ zo bet blijed da gila dirag nerz-kalon ar Vietnamiz chomet atao ken stard daoust d'ar bombezagadegoù spontus.

Taolom er miz ivez ar sañtristed e beb seurt rag ne vint ket pell araog mond da gaout ar re all ha forz penaoz an Ollivro, ar Bourdelles, an lhuell a zo dija o tebri e rastell ar vourhizien.

E-pad ar votadegoù muioc'h evez vez taolet gand an dud war an traoù politikel. Evid diskouez ez eo Breiz eur c'holoni, divizet eo bet gand an U.D.B. da ginnig pemp den er votadegoù da zond hag ar pemp sirkonskripsion zo bet dibabet o sellout euz ar simbol oa stag outo.

— Alan Tassel e Naoned eun departamant emeur o klask distaga diouz Breiz.

— Erwan Evenou er Faoued — Henbont e-leh ez eo ês komprenn petra eo kudenn Vreiz.

— René L'hostis e Brest e-leh ne fell ket d'an uzinou dond peogwir eul leh re vraz zo kemeret gand an arme.

— Patrick Dorval e Goueled-Leon a-eneb da de Poulpique an depute n'eus ar muia mouezioù er Frañs, kement eged re ar Guadeloupe pe re ar Reunion.

BREIZ A ZO EUR C'HOLONI,

GAND AN U.D.B. EVID MA CHANJO.

AL LAEZH

Er Mor-bihan adarre, kamionoù-laezh a zo bet arrestet e Gwiskriv etal Pondi, en Alre, e Malastreg e Kistreberzh, hag e Karnag mar plij, ar c'hamionoù a zo bet arrestet dirak ti an Aotrou depute Bonnet !

Paperioù-brud a zo bet kinniget, ha skrivet war ar c'hamonioù « 70 santim al litrad laezh ! ».

Kement-se a ziskouezh pegen fallgontant eo ar beizanted.

Petra 'zo kaoz a se ?

Setu respontou an Aotrou Posseme prezidant ar F.D.S.E.A. ag ar Mor-bihan.

— An uzinoù n'o deus ket dalc'het d'o c'her a-zivout priz al laezh.

— Boued ar chatal a zo bet kresket e briz : 27 % e korf 6 miz.

— Fall eo bet an eost-maiz.

Bodadeg an F.D.S.E.A. he deus diskleriet « ne vo ket mui renet war-bouez he fri.

na gant an tiez-bank, na gant an trustoù, na gant ar vourc'hizion ».

AR PRI-PORSELEN E PLANOER

Evel ma oar an holl, ar Mor-bihan a zo an hini kentañ e-mesk an departamantoù evit ar c'haolin.

220 hektar nevez a vo gounidet gant asant kuzul ar barrez.

Siwazh ! ar pri-se a vo treuzfurmet er-maez a Vreizh, tra ma chomo hor baotred yaouank dilabour. Er mod-se eo' barzh ur c'holoni !

MENGLEUZOÙ ALL !

Kuzul departamant ar Mor-bihan en deus roet ur skoazell-arc'hant evit klask mengleuzioù all : danvez-stén dreist-holl.

Kement-se a ziskouezh nen deo ket hur bro « paour », evel ma lavar tud 'zo.

DA LENNERIEN POBL VREIZH

A-hed bloavezhioù ez eus bet savet tabut etre un toulladig Bretoned, evit goût penaos skrivañ brezhoneg : Diouzh e vlev e vez anavezet al loen, emezo, hag ho skritur eo melezeour ho soñjoù ! Re aes, re eun, eo an doare-se da welout an traoù : E gwirionez muioc'h-mui a dud a gaver — tud yaouank peurvuiañ — na vern ket nemeur dezhe e pe c'hiz skrivañ o yezh. Soñjal a reont ne sell ket ar gudenn-se ouzh pobl Vreizh, peogwir ne oar-hi na lenn na skrivañ he yezh. N'eus ket ezhomm chom stag d'ar skritur-mañ-skritur pa venner difenn gwir interestoù ar Vretoned, ha n'hon eus ket re a nerzh dija evit an emgannoù

gwirion. Da bobl Vreizh e vo da zibab, a-benn ar finetre eun doare hag unan all da skrivañ ar brezhoneg. O c'hortoz, ez eo ret-mat deomp, n'eus forzh pegen dlaes hag iskis e kavomp an dra, degemer an div skritur, evel m'emaint : Pep hini eus kenlabourerien Pobl Vreizh a raio e-giz m'eo kustum d'ober. Evit an anv hag ar pennad-stur, e vint moulet pep ei miz e doare ar skol-veur pe en doare peurunvan.

Imprimerie Commerciale, Rennes

Rener ar gelaouenn : J.P. Gourmel.
1 000 skw tennet.
Diskleriet hervez lezenn : 1re trim.